

СТАУРСЬКА ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ОСОБЛИВОСТІ ВЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОГО НАРКООБІГУ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ КІБЕРПРОСТОРУ

Сучасний стан проблеми попередженню кіберзлочинів в Україні набирає все більших масштабів. «Комп'ютеризація» суспільства та ера нових технологій, яка на даний час вже пронизує майже всі сфери життя суспільства, в певних своїх проявах зумовлює розвиток людей на соціальному, духовному та інших ступенях. Проте, необхідно зазначити, що впровадження комп'ютерних технологій, різноманітних інтернет-платформ для зв'язку безпосередньо породжує виникнення нових можливостей скоєння різних видів злочинів.

Попередження скоєння даного виду злочинів значно ускладнюється без створення достатнього і вичерпного розуміння правових аспектів регулювання кіберзлочинів. На сьогоднішній день правоохоронні органи, які займаються розслідуванням злочинів, вчинених у кіберпросторі, мають володіти досить широкою правовою базою знань, а також мати навички, які безпосередньо пов'язані із виявленням місця та осіб скоєння злочину та специфікою дослідження обстановки його вчинення (тобто кіберпростору). Основною метою створення мережі Інтернет була стійкість та доступність комунікації, і навряд чи хтось міг передбачити подальший масштаб її розвитку та її соціальну та економічну роль у майбутньому.

З криміналістичної точки зору в механізмі незаконного наркообігу «комп'ютерні» злочини виконують підпорядковану функцію: вони є елементами способу заволодіння наркотичними засобами або створюють для цього сприятливі умови у вигляді певної інформаційної наповненості, стосовно особи, яка безпосередньо займається так званим «прийомом замовлень на наркотичні препарати». Однак цим самим вони надають зазначеним злочинам нової якості, що суттєво позначається на процесі їх досудового розслідування.

На мою думку, говорячи про наркообіг у кіберпросторі необхідно більшу увагу приділити саме суб'єкту вчинення цього злочину. Це може бути як одна особа, так і організована злочинна група. Зазвичай, даний вид злочину скоюється саме групою осіб, адже в такому випадку ризики буду пійманим, находячись у такій організації значно менші, ніж якщо людина працює самостійно. Хотілося би зупинитися на розповсюдженні наркотичних засобів групою осіб більш детально.

Наркообіг, що вчиняється саме організованою злочинною групою, до складу якої входить правопорушник, за допомогою кіберпростору є таким фактом, який обтяжує дане правопорушення. Про це говорить

Конвенція ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин», ратифікована Верховною Радою України 25 квітня 1991 року [1]

Саме проблема використання кіберпростору організованою злочинною групою створює для правоохоронців низку проблемних питань, встановити які не завжди є реально можливим, адже це зобов'язує їх якісно проводити негласні слідчі (розшукові) дії з метою встановлення кількості осіб, що входять до організованої злочинної групи.

Виходячи із аналізу матеріалів кримінальних проваджень та судових вироків стосовно незаконного розповсюдження наркотичних засобів, вважаю за доцільне відмітити, що скоєння злочину у вигляді обігу наркотичних засобів злочинною групою осіб через мережу Інтернет можна поділити на три етапи:

I етап – це отримання «онлайн-замовлення» на певну кількість та певний вид наркотичних засобів. Даний етап може бути здійснений шляхом телефонного дзвінка, електронного повідомлення через такі Інтернет-мережі як: Telegram, Viber, WhatsUp, Facebook, та ін., та/або шляхом надіслання звичайного sms-повідомлення на мобільний номер особи, яка займається розповсюдженням наркотичних засобів.

II етап – це обробка та оплата цього «онлайн-замовлення», тобто виділення саме тої кількості і того виду наркотичних засобів, яка була замовлена. Далі відбувається оплата. Частіше за все, оплата здійснюється шляхом поповнення банківської картки одного з членів організованої злочинної групи. Після зарахування зазначеної суми грошей, група переходить до наступного етапу, саме збут наркотиків для особи яка їх замовила.

III етап – це збут замовлених наркотичних засобів. Збут, частіше всього проходить без фактичної зустрічі продавця з покупцем. Продавець наркотичних засобів зазвичай залишає «товар» в певному місці. Адресу даного місця та час коли наркотичні засоби можна буде забирати, члени злочинної групи надсилають sms-повідомленням покупцю, де точно вказують номер будинку, чи інші орієнтири, для того щоб покупець знайшов свій товар. Тобто особа, яка поставляє наркотики на оговорене місце, залишається невідомою.

Необхідно зазначити, що коли діє організована група, кожний етап наркообігу виконується різними особами задля зниження ризиків бути пійманими правоохоронцями. Саме через це збір первинних матеріалів, аналіз усіх етапів та усіх даних про наркообіг, вчинений з використанням комп'ютерних технологій, має самостійне значення для забезпечення ефективності подальшого розслідування таких злочинів.

Список використаної літератури:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин : Конвенція; ООН

Ключові слова: спосіб злочину, кіберпростір, мережа Інтернет, обіг наркотичних засобів.

Ключевые слова: способ преступления, киберпространство, сеть Интернет, оборот наркотических средств.

Key words: crime mode, cyberspace, Internet network, drug trafficking.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

МІСЦЕ СТАНУ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛІСТИКИ

Важливе значення при розслідуванні злочину є визначення стану злочинця в момент вчинення кримінального правопорушення. Законодавець у ст. 66 Кримінального кодексу України вказує на одну з обставин, яка пом'якшує покарання, а саме вчинення злочину під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого. Термін «стан сильного душевного хвилювання» використано ще в чотирьох нормах цього кодексу: ч. 4 ст. 36 «Необхідна оборона», ч. 3 ст. 39 «Крайня необхідність», ст. 116 «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання», ст. 123 «Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання» [1]. Однак, слід зазначити, що кодекс не надає саме визначення змісту терміну «сильне душевне хвилювання», що в свою чергу ускладнює його використання при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Проблемам поняття «сильного душевного хвилювання» приділялася увага у роботах таких вчених, як Л.А. Андреевої, О.В. Авраменка, М.І. Бажанова, Ю.В. Бауліна, С.В. Бородіна, В.М. Бурдіна, О.В. Бурка, А.В. Байлова, В.К. Грищука, М.І. Дубініної, М.Й. Коржанського, М.В. Костицького, В.О. Навроцького, О.С. Никифорова, О.М. Попова, Л.А. Рогачевського, О.Д. Сітковської, В.В. Сташиса, В.Я. Тація, В.І. Ткаченка, С.С. Яценка та інших. Однак, наразі в науці криміналістиці відсутні комплексні дослідження цього питання, що і обумовлює актуальність теми доповіді.

Поняття «сильне душевне хвилювання» вперше з'явилося в російському Кримінальному Уложенні від 1903 р. До цього використовувалися такі поняття, як «запальність» і «роздратування» [2, с. 520]. Так, стаття 1455 Уложення про покарання 1845р. вказує, що «підлягає відповідальності той, хто вчинив вбивство, хоча і без обдуманого заздалегідь намі-